

Motion till riksdagen 2025/26:3944

av Ulf Holm m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:142 Ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och förtydliga Myndigheten för civilt försvars uppdrag att säkerställa rättigheterna för personer med funktionsnedsättning i nära dialog med funktionshindersorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuners informationsskyldighet även ska innefatta att tillgängliggöra information om skyddsrum på sådana vis att personer med funktionsnedsättning kan tillgodogöra sig informationen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Propositionen om ett starkare skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap är ett viktigt steg för att stärka skyddet för civila vid kris och krig. Miljöpartiet står därför bakom huvudinriktningen i propositionen. Samtidigt vill vi understryka vikten av att staten tar ett stort ekonomiskt ansvar för genomförandet, vilket också har framhållits av ett flertal remissinstanser.

Vi beklagar däremot att regeringen inte i tillräcklig utsträckning har beaktat skyddet för personer med funktionsnedsättning.

Sverige har ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Av artikel 11 följer att konventionsstaterna i enlighet med sina åtaganden enligt internationell rätt, däribland internationell humanitär rätt och de mänskliga rättigheterna, ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa skydd och säkerhet för personer med funktionsnedsättning i risksituationer, däribland i väpnad konflikt, humanitära nödlägen och naturkatastrofer.

Få skyddsrum är i dag anpassade för personer med funktionsnedsättning. Regeringen konstaterar i propositionen att Myndigheten för civilt försvars (MCF) uppdrag att verka för att skyddsrum ska vara tillgängliga för personer med funktionshinder (2 kap. 1 § förordningen om skyddsrum) ska fortsätta att gälla. Samtidigt anför regeringen att det, utifrån hur dagens skyddsrumsbestand ser ut, inte kan garanteras att samtliga befintliga skyddsrum är tillgänglighetsanpassade eller kan tillgänglighetsanpassas. Regeringen konstaterar också att det inte heller vid nybyggnation i varje enskilt fall kan garanteras att skyddsrum blir tillgänglighetsanpassade, även om detta så långt som möjligt ska vara utgångspunkten.

Miljöpartiet menar att det här finns en diskrepans mellan ambition och faktisk trygghet. Vi delar regeringens bild av att det inte går att garantera att *alla* skyddsrum ska tillgänglighetsanpassas, men regeringens ambitionsnivå i propositionen är för låg. Om lagstiftningen ska ge ett starkare skydd för civilbefolkningen måste den också omfatta hela befolkningen. Vi föreslår att uppdraget till MCF ska förstärkas och förtydligas för att säkerställa rättigheterna för personer med funktionsnedsättning när lagen ska implementeras. Det är också viktigt att funktionshindersorganisationernas kunskap och expertis tas till vara i arbetet, och detta bör ingå i MCF:s uppdrag.

Sverige står inför en omfattande förstärkning av det civila försvaret. Att då säkerställa skydd som svarar mot hela befolkningens behov borde vara en självklar utgångspunkt. Personer med funktionsnedsättning drabbas ofta hårdare i krissituationer – inte på grund av funktionsnedsättningen i sig, utan därför att samhällets lösningar alltför ofta inte är utformade för att fungera för alla.

Regeringen lyfter i propositionen att kommunerna genom lagförslaget åläggs en informationsskyldighet gentemot sina invånare och att de inom ramen för denna bör kunna lämna tillgänglig information om vilka skyddsrum som är anpassade för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt vet vi att det redan i dag finns betydande brister i samhällets förmåga att nå personer med funktionsnedsättning med viktig information i kris. Det är därför viktigt att informationsskyldigheten inte bara innefattar var tillgängliga skyddsrum finns, utan att man understryker att kommuner ska beakta att informationen ska finnas tillgänglig på vis som gör att personer med funktionsnedsättning kan tillgodogöra sig den. Det kan exempelvis innebära information på lättläst svenska, teckenspråkstolkning, punktskrift eller uppläsning.

Ulf Holm (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)